

Verlag

statencommissie

Conceptverslag van de openbare gezamenlijke vergadering van de Commissies Economie, Ruimte en Bestuur, gehouden in de Statenzaal van het Provinciehuis te Middelburg op 21 oktober 2016 van 9.00 – 13.00 uur

---

Voorzitter:	H.J. van Geesbergen
Aanwezig zijn de (plv.) leden:	J.L. Kool-Blokland, M.J.J. Janssens, C.W. Bierens, T. van Gent, N. Heerkens, K. Roelse, G.D. Roeland, J. van de Velde, G. van Unen, R.A. Viergever, R.M. Haaze, R.L.J.M. de Wit, V.L. Bosch, P. van Dijk, S. Mareels, A. Pijpelink, J.A.M. van Hertum, A.M. van Haperen, A.G.M. Veraart, J.H. Verburg, M. Rijksen-Blok, W.A. Treurniet-Klapwijk, M.J. Faasse, P.W. Hirdes, G.C.J. Minderhoud, G.W.A. Temmink, A.L. van 't Westeinde, W. Willemse en G. Lernout
Tevens zijn aanwezig:	J. de Bat, A.J. van der Maas en B.J. de Reu (GS), J.M.M. Polman (cvdK), M.E. Trimpe (commissiegriffier), A.M. Lobik (verslag onderwerpen commissie Economie) en A.C. van Wallenburg (verslag onderwerpen commissie Ruimte)

1 Opening en mededelingen van de voorzitter

De voorzitter licht kort de werkwijze in deze commissievergadering toe. De voorstellen Begroting 2017, Najaarsnota 2016 en Investeringsagenda worden gezamenlijk behandeld.

2 Vaststellen agenda

De gewijzigde agenda wordt vastgesteld.

3 Gelegenheid om in te spreken

Hiervan wordt geen gebruik gemaakt.

4 Brief GS van 3 oktober 2016 met provinciale beschouwing miljoenennota 2017

De voorzitter concludeert dat deze brief betrokken kan worden bij de behandeling van Begroting 2017.

5 Statenvoorstel Begroting 2017 - DIO-ONTW-086

5.1 Brief GS van 14 oktober 2016 met antwoorden op technische vragen over Begroting - 16015429

Het is mevrouw Pijpelink (PvdA) opgevallen dat niet iedereen gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid technische vragen te stellen.

De voorzitter verwijst naar de afspraak geen technische vragen in deze commissievergadering te stellen. Zo nodig kan via de Statengriffie na afloop nog antwoord op vragen worden verkregen.

De voorzitter stelt voor de voorstellen Begroting 2017, Najaarsnota 2016 en Investeringsagenda gezamenlijk te behandelen.

5.2 Onderwerpen commissie Economie

De heer Van de Velde (SGP) heeft een opmerking over infrastructuur. Hij herinnert aan de ingediende motie over wegenonderhoud. De Staten zouden bij de begroting vernemen wat de consequenties zijn van niveau R-min. Wat is de stand van zaken m.b.t. uitvoering van de motie? Er staan geen andere opties in de begroting. Komt het asset management later?

Inzake leefbaarheid is er nu gekozen voor een aantal lijnen o.b.v. rapport Balkenende. Voor de korte termijn geldt nog de Nota Nieuwe Wegen over leefbaarheid die met een aantal partijen tot stand is gekomen; wat gebeurt daar nu mee? Welk bedrag is er dit jaar beschikbaar voor leefbaarheid, en welk bedrag in de toekomst? Kunnen kleine initiatieven vanuit de samenleving worden ondersteund?

De heer Veraart (D66) vindt dat er bij Cultuur veel nadruk ligt op Erfgoed. D66 heeft al eerder aangegeven het op prijs te stellen als er wordt onderzocht welke elementen in aanmerking zouden komen voor Unesco Werelderfgoed. Wat kan de provincie hierin betekenen? De aandacht voor erfgoed gaat o.a. ten koste van evenementen en festivals. Daar moet meer aan worden gedaan vanwege de economische consequenties. Wat is de mening van GS en van de andere fracties?

De heer Van Hertum (PvdA) steunt het idee van de SGP om kleine initiatieven o.g.v. leefbaarheid te ondersteunen. N.a.v. regionale economie (pagina 45) zegt hij dat niet alleen vanuit de vraag moet worden gedacht, maar ook vanuit de kracht van ondernemers. Hij meent dat de ontwikkelingen op het spoor haaks staan op het vraaggerichte OV dat volgens de begroting centraal staat (p. 49); deze leveren géén snellere reistijd naar de Randstad op. Zijn er scenario's uitgewerkt voor verlaging van de bustarieven waardoor de vraag zou kunnen toenemen? Tenslotte vraagt hij over culturele infrastructuur en monumenten of "minimaal één" nieuw initiatief niet erg weinig is. Kunnen bestaande culturele instellingen op extra hulp rekenen (bijv. Oostkerk, Museum De Bevelanden). Op pagina 9 van de Najaarsnota staat dat er een groot bedrag vrijkomt doordat de haltetaxi minder is gebruikt. Wat is hiervan de reden, is er wellicht promotie van de haltetaxi nodig, en is dit geld geoormerkt voor OV? De heer Bierens (VVD) waardeert deze opzet van de begroting en het proces. Wat is de actuele stand van zaken m.b.t. het rapport Balkenende? We hebben alleen informatie gekregen over CZ! maar niet over de andere onderdelen. Er zat niet voor niets een Actieprogramma bij! Ook hij is teleurgesteld over de langere reistijd met de trein naar de Randstad. Welke concrete acties worden ondernomen? We moeten onze krachten bundelen en het er niet bij laten zitten.

De heer Mareels (PVV) leest in de opgave "Zichtbaar Zeeland" dat er ongeveer 2 miljoen wordt besteed aan o.a. evenementen en mediaproducties. Is dat laatste wel een taak van de provincie?

De heer Viergever (SP) vindt de impuls voor bedrijventerreinen en herstructurering ervan een goede zaak. Houdt de provincie nieuwe projecten ook in de gaten? Waarom wordt in het stuk geen aandacht besteed aan leegstand van winkelgebieden en de Retaildeal? De SP is blij met de aandacht voor leefbaarheid (p. 18), maar vraagt zich af of er optimaal invloed wordt uitgeoefend op het OV. Hij vraagt of de focus op stedelijke aantrekkelijkheid geen negatief effect heeft op het buitengebied? Het vraaggestuurde OV is de SP een doorn in het oog. Aanpassen van de Midden-Zeelandroute is goed voor doorstroming en verkeersveiligheid. Kijkt de provincie ook verder dan de route Zierikzee-Goes, en probeert de provincie om in overleg met Zuid-Holland te komen tot verbreding van de N59?

De heer Temmink (GL) is blij dat de begroting is gerelateerd aan het rapport-Balkenende. Hij sluit aan bij de opmerkingen van D66 over Cultuur, van de PvdA over OV en SP over bedrijventerreinen. Over JouwZeeland vraagt hij hoe het staat met hun idee (en de Zeeuwse Connectie) om een Digitaal Platform te maken voor het vinden van baantjes, kamers e.d. M.b.t. Cultuur informeert hij of de indexering van het salaris personeel van culturele instellingen erin zit. Zo niet: blijft het verschil dan rond de drie ton? Hij wil graag een voorwaarde toevoegen aan de genoemde in de Investeringsnota, namelijk duurzaamheid. Er zijn 5 prioriteringen, o.a. impuls bedrijventerreinen: is dat bedoeld voor saneren of extra aanleg?

De heer Janssens (CDA) informeert naar de verkenning economische spin-off Marinierskazerne: wanneer worden de staten ingelicht?

Mevrouw Treurniet (CU) zegt over Mobiliteit dat ze blij is met de "vergevingsgezinde berm", en met de quick wins voor veiliger fietspaden. Ze hoopt dat de N656 op Tholen snel veiliger wordt en het fietspad er snel ligt. Kan er iets worden gedaan aan de stremmingen bij de Vlaketunnel? M.b.t. de NS-dienstregeling moeten we de krachten bundelen en vooral keuzes maken. Het komt ook door de eerdere keuze alle stations aan te doen.

De heer Lernout (50PLUS) zegt dat de provincie meer moet doen met de alternatieven voor het fietsvoetveer zoals aangedragen door dhr. Keijmel. In de begroting wordt de haven Antwerpen ten onrechte niet genoemd, maar we hebben daar toch veel mee te maken.

De heer De Bat (GS antwoordt op de vraag van de PvdA over de arbeidsmarkt dat de provincie een rol heeft op de vraagkant (met BZW e.a.) en de gemeenten op de aanbodkant. We maken daar een bewuste knip. GS is wekelijks bezig met het rapport Balkenende, waarbij de acties in verschillend tempo worden genomen. Er volgt binnenkort nadere informatie over de havensamenwerking. Er vindt een stevige lobby plaats richting de Tweede Kamer. Vandaag gaat er weer een brief naar Kamer en Kabinet. Er is recent geïnformeerd over Campus Zeeland. Er is een Stuurgroep ingesteld over SDR, hij zal vragen of er een informatiebijeenkomst kan worden belegd. In het nieuwe jaar volgt er brede informatie over alle acties. De Zeelandcoördinator Van der Eijk is net begonnen.

De provincie houdt zich alleen bezig met mediaproducties voor de eigen promotiefilm. We moeten wel goed zichtbaar zijn in het medianetwerk omdat Zeeland vaak als decor wordt gebruikt (gratis spin off). De impuls voor bedrijventerreinen betreft alleen herstructurering, geen nieuwbouw. Het wordt gekoppeld aan uitbreiding; voor subsidie is een bedrijventerreinvisie nodig, inclusief duurzaamheidsladder. Er is verband met de Retaildeal. Over stedelijke aantrekkelijkheid zegt hij dat focus op de stad niet nadelig is voor de rest van Zeeland. Het is juist andersom: de voorzieningen in de stad moeten op orde zijn, ook voor de leefbaarheid op het platteland. Dit is afgestemd met de Z4.

De heer Viergever (SP) vraagt of de buitengebieden hier ook bij worden betrokken?

De heer De Bat (GS) zegt dat er zeker wordt afgestemd en samengewerkt (maar ze betalen meestal niet mee). Op de vraag van GL over het plan van JouwZeeland en de Zeeuwse Connectie antwoordt hij dat in november het eerste concept voor een platform gereed is. Het kost tijd.

In onze begroting zijn de personeelskosten van culturele instellingen geïndexeerd met 1% (de inflatie correctie). De instellingen moeten wel gewoon ieder jaar een aanvraag indienen, en krijgen niet automatisch 1% meer.

Het zou zo moeten zijn dat iedere investering een duurzaam karakter heeft, wel discussie over definitie ervan. Veel Europese (innovatie-) subsidies hebben duurzaamheid als voorwaarde.

Op 28 november is er een informatiebijeenkomst over de Marinierskazerne, waar de economische spin off aan de orde komt. De haven van Antwerpen wordt zeker niet vergeten bij onderwerp haven-samenwerking; die contacten zijn er zeker en er lopen projecten.

De heer Lernout (50PLUS) wijst op de problemen die bedrijven hebben met de spoorverbinding Vlissingen-Antwerpen. Antwerpen moet zich erkend voelen op dat punt.

Gedeputeerde De Bat ziet dat niet zo. Er wordt ook door ZSP gelobbyd over spoorinfrastructuur.

De heer De Reu (GS) meldt dat Brabant eind van dit jaar een concreet initiatief indient voor Unesco Erfgoed, namelijk Geopark (het landschap). Festivals staan inderdaad bij evenementen, maar het is meer dan cultuur. Het beleid voor de culturele evenementen en festivals staat in de Beleidsnota Cultuur. Er is concreet wel een nieuwe aanvraag binnengekomen, waarover binnenkort nadere informatie volgt. Op de vraag van de PvdA over nieuwe initiatieven o.g.v. Cultuur legt het college zich niet vast op doel of aantal. Initiatieven moeten wel voldoen aan de criteria in de Beleidsnota Cultuur.

De heer Van der Maas (GS) zegt in antwoord op de vraag naar de consequenties van R-min (niveau onderhoud wegen) dat in de aangenomen motie staat dat deze doorgerekend moeten worden. Dit duurt wat langer omdat er nog extern onderzoek nodig is. Doorrekenen voor 10 jaar is nu verplicht. In april of mei 2017 wordt er een Zicht op Beleid-bijeenkomst gepland over Asset Management. Hier zit namelijk veel aan vast, zoals hoe te kiezen op welk niveau het onderhoud moet blijven? Misschien komen we bij de huidige budgetten uit op niveau R-min, al is dit nu nog niet zo.

Uit het programma Nieuwe Wegen (Leefbaarheid) worden o.a. JouwZeeland betaald, Centrum Top Techniek in Terneuzen en kleinere dingen zoals de Zeeuwse Huiskamer. Het is een zoektocht. We focussen ons op onze kerntaak, en doen mee met initiatieven. Er volgt een jaarlijkse rapportage. Over het vraaggestuurde OV zegt hij dat het aanbod dus afhangt van het aantal reizigers. De aanbesteding leidde tot het hoogst haalbare bij het beschikbare budget. Het prijsbeleid ligt bij de vervoerder. Er wordt goed concessie-management gevoerd. Het geld dat over is uit de haltetaxi is niet geormerkt. Niet bekend is waarom er geld is overgebleven; dit komt terug in de evaluatie OV-concessie.

De reistijd naar de Randstad is inderdaad langer geworden, in 2016 een half uur langer dan in 1975. Dat komt ook door onze wens om alle stations aan te doen. Misschien zouden we een aantal NS-stations moeten sluiten, maar de vraag is dan wel welke. Er is jaren gewerkt aan de nieuwe dienstregeling, die voor iedereen beter is maar voor Zeeland slechter. Dat is heel kwalijk. De directeur van NS de heer Van Boxtel heeft toegezegd dat er vanaf 2018 wellicht een extra spitstrein komt. Hij hoopt op kleine verbeteringen in de rechtstreekse verbinding. Staatssecretaris Dijkzwa heeft gezegd dat we bij haar terug moeten komen als we er met de NS niet uit komen, dus dat moet wellicht. Ook bij de NS gaat het om aantal reizigers. In antwoord op de vraag om verbreding N59 zegt hij te pleiten voor een betere doorstroming en verkeersveiligheid voor het bestemmingsverkeer; het is géén doorgaande route. Het is wel een zaak van Zuid-Holland. In de Voorjaarsnota komt een voorstel veilige wegen en fietspaden. We werken aan Calamiteitenmanagementsoplossingen voor de Vlaketunnel. Andere oplossingen zijn te duur.

In tweede termijn:

Mevrouw Treurniet (CU) benadrukt niet NS-stations te willen sluiten, maar om moeten kiezen wat een goede optie is, mede aan de hand van het aantal reizigers. Ze is benieuwd naar de nieuwe manier van opgavegericht werken. Het kan echter niet zo zijn dat alles ophoudt als het geld op is.

De heer Veraart (D66) is benieuwd hoe andere fracties denken over initiatieven o.g.v. evenementen. Wanneer krijgen we informatie over het aangekondigde nieuwe evenement (PS november)?

De heer Bierens (VVD) vraagt of hij goed heeft begrepen dat D66 minder wil doen aan de kerntaak Cultureel Erfgoed?

De heer Veraart (D66) antwoordt ontkennend, hij vindt de nadruk hierop prima, en wil dit zelfs toevoegen aan Unesco Werelderfgoed. Maar we moeten ook moderniseren en nieuwe mogelijkheden zoeken in festivals e.d.

De heer Van de Velde (SGP) vraagt waar we dan op gaan bezuinigen?

De heer Veraart (D66) wilde niet bezuinigen op Cultuur, dit moet "ook". Hij wil naar middelen zoeken.

De heer Bierens (VVD) is niet van plan te zoeken naar meer geld voor iets dat geen provinciale kerntaak is. Het is ook het terrein van de gemeenten.

De heer Veraart (D66) beaamt dit, en het is ook de taak van het Rijk. Misschien kunnen we het als "opgave" zien en naar mogelijkheden zoeken.

De heer Bierens (VVD) is verbaasd: de Cultuurnota is net vastgesteld en zo'n initiatief staat er niet in.

De heer Temmink (GL) informeert of een "vergevingsgezinde berm" leidt tot meer bomkap. De indexering van 1% Cultuur is toch alleen toegepast op materiële zaken (en niet op personele kosten)?

De heer Bierens (VVD) pleit voor meer mogelijkheden om stremming van de Vlaketunnel op te lossen. Kan er bijvoorbeeld één rijbaan open blijven voor beide richtingen? We moeten de overlast beperken.

De heer Lernout (50PLUS) pleit voor initiatieven voor goede vernieuwing van het fietsvoetveer. Het is nu niet erg betrouwbaar, en wel van groot belang.

De heer Van de Velde (SGP) is blij met het beleid o.g.v. Leefbaarheid en begrijpt de zoektocht. De SGP beraadt zich op een motie in PS om die zoektocht te bevorderen, al is het een gemeentelijke taak.

De heer Mareels (PVV) hoorde gedeputeerde De Bat zeggen dat "de provincie alleen aan tafel zit" m.b.t. mediaproducties, maar er staan veel meer activiteiten in de begroting. Dat klopt niet met elkaar.

De heer Viergever (SP) is blij met de inspanningen richting de NS om de dienstregeling te verbeteren. De provincie meet wel met twee maten, want ons eigen OV (de bus) is óók uitgekleeft. De SP denkt niet dat verbreding van N59 de doorstroming verbetert, maar dat het juist een bottleneck creëert.

De heer Van Hertum (PvdA) kijkt uit naar de motie van de SGP over Leefbaarheid. Hij beraadt zich op de mededeling dat het overgebleven geld van de haltetaxi niét naar de algemene reserve gaat. Aan de CU vraagt hij welke keuzes er gemaakt moeten worden m.b.t. spoor en stations.

Mevrouw Treurniet (CU) heeft die keuzes nog niet concreet; er zijn verschillende mogelijkheden. Het hangt ook af van het aantal passagiers op een station.

De heer De Bat (GS) zegt dat de heer Mareels op zich gelijk heeft. In de nieuwe begroting staan maatschappelijke opgaven, die de provincie niet allemaal zelf gaat doen, maar láát doen. De VVV is bijvoorbeeld de organisatie die persreizen organiseert, dat doet de provincie niet.

De heer Mareels (PVV) leest in de begroting toch acties bij doelen (van de provincie). Kan er duidelijker beschreven worden wie de acties gaat uitvoeren? Het is onduidelijk en niet controleerbaar.

Gedeputeerde De Bat voelt daar niet voor, want dan gaan we terug naar de oude begroting. In de rapportages wordt duidelijk vermeld wie welke acties heeft uitgevoerd en wat het resultaat was. Het moet worden gelezen als acties die ten gunste van de provinciale begroting worden uitgevoerd.

De heer Van de Velde is het deels eens met de heer Mareels, voor de genoemde acties verwachten hij ook financiële middelen van de provincie.

De heer De Bat (GS) benadrukt dat niet aan elke actie geld is gekoppeld. Hij zegt dat dhr. Mareels en hij het waarschijnlijk eens zijn als op pagina 21 het woord "laten" wordt toegevoegd ("persreizen laten organiseren").

De voorzitter sluit dit punt af, en stelt voor hier bij de rekening 2017 op terug te komen. Dan is er hopelijk meer duidelijkheid.

De heer Van der Maas (GS) zegt dat er m.b.t. de NS-stations tegenstrijdige belangen zijn. Aan de ene kant willen we een snellere reistijd, en aan de andere kant willen we alle stations openhouden. Hij zal de aantallen passagiers per station toesturen.¹ NS gaat over de dienstregeling, en wij denken mee.

De heer Van Hertum (PvdA) vraagt of de gedeputeerde alle stations wil openhouden?

De heer Van der Maas (GS) antwoordt dat er in 2006 een compromis is gevonden in een (luke) intercystrein die op alle stations stopt. Dat is te veranderen, maar dan moeten alleen nog de grote stations worden aangedaan. Dat is wel ingrijpend voor de andere plaatsen. "Vergevingsgezinde" bermen zijn obstakelvrij. Het kan zijn dat er bomen gekapt moeten worden die te dicht bij de weg staan. Er is inderdaad de laatste tijd vaak stremming van de Vlaketunnel, een rijksweg. De omleidingsroute via de N289 is een provinciale. Infrastructurele doorsteken maken is te duur en de effectiviteit is niet

---

¹ Zie bijlage bij dit verslag: NS aantallen reizigers.

zeker. De rotonde bij Nishoek wordt aangepast, omdat die ook zonder stremming al vol staat. We werken aan management van de calamiteitenroute, bijvoorbeeld afsluiten van de zijwegen van de omleidingsroute bij calamiteiten.

Over de leefbaarheidsagenda zegt gedeputeerde dat het mogelijk is mee te doen met initiatieven van de gemeenten, vanuit onze kerntaak. Hij hoort ideeën hierover graag.

In reactie op de opmerking van de SP zegt hij dat de NS en ons eigen OV niet hetzelfde uitgangspunt hebben. Wij hebben namelijk mobiliteitsgarantie, waardoor iedere buurt bereikbaar is. De exploitatie moet sluitend zijn voor de middelen in heel Zeeland. De NS rekent alleen met het Zeeuwse spoor en neemt Zeeland niet gewoon mee in het budget voor heel Nederland. Hij zal de heer Van Boxtel en staatssecretaris Dijksma vragen de dienstregeling rond te maken voor heel Nederland.

De heer Lernout (50PLUS) had nog vragen gesteld over het fietsvoetveer.

De heer Van der Maas (GS) bestrijdt dat het fietsvoetveer niet betrouwbaar zou zijn: 98% van de afvaarten gaat op tijd. Het veer is wel financieel kwetsbaar. De heer Keijmel krijgt geen speciale behandeling, net als met anderen is met hem een afspraak gemaakt om verder te praten. De input van partijen gaat door naar de inhoudelijke werkgroep, en zo volgt een goede business case.

5.3 Onderwerpen commissie Ruimte

Mevrouw Van Unen (SP) heeft vragen over de portefeuille van gedeputeerde Schönknecht; de vragen kunnen ook schriftelijk worden beantwoord. De Provinciale Milieuverordening (PMV) Zeeland geldt sinds 1993 en is in 2012 voor het laatst aangepast. Voldoet de PMV nog wel, gelet op de vele veranderingen in milieumaatregelen en techniek de laatste jaren? Er is sprake van vergaande decentralisatie van rijksbeleid naar de provincie; er is meer burgerparticipatie nodig, zeker in het programma natuur en platteland. Zij mist dit in het huidige beleid. Ze vraagt aandacht voor natuurbescherming, behoud biodiversiteit en zorgvuldig bermbeheer. Er is faunaschade o.a. door bermonderhoud en passerende landbouwvoertuigen. Kan in de begroting een scherpere doelstelling bermbeheer worden opgenomen?

De heer Faasse (ZL) refereert aan de GS-brief van 3 oktober 2016 en het rijksbeleid rond krimp. In de begroting wordt krimp slechts summier benoemd. Is in de belangrijkste krimpregio Zeeuws-Vlaanderen door de woningmarktontwikkelingen sprake van afnemende krimp en is niet meer focus nodig op gemeenten als Veere en Schouwen-Duiveland. Wat is de stand van zaken?

De heer Willemse (50PLUS) leest dat in het Natuurpakket Westerschelde nog sprake is van veel open eindes. Wat is de stand van zaken? Hij wijst op het nagestreefde eenduidig kwaliteitsniveau van de Regionale Uitvoeringsdienst en in dat verband op het capaciteitstekort van 12 fte's. Wanneer worden de openstaande fte's vervuld en is de RUD daarmee kwalitatief op sterkte? De Nederlandse (en Zeeuwse) duinen gelden als een uniek ecosysteem. Hij roept GS op het natuurbelang voorop te stellen bij het ontwikkelen van de Kustvisie.

De heer Minderhoud (PvZ) verwijst naar de discussie in de commissie Ruimte van 7 oktober over het plan Waterdunen en de projectbijdragen van het waterschap en gemeente Sluis. Wat zijn de consequenties indien de verwachte partnerbijdragen uitblijven? Een van de rijksdoelen uit het NPW betreft het landbouw flankerend beleid. Op welke manier wordt daar nu invulling aan gegeven?

De heer Veraart (D66) vraagt de achtergrond van de geschetste risico's van de projecten Perkpolder en Waterdunen te duiden. Hij interpreteert de zinsnede over onduidelijke contractafspraken met partners. Indien de provincie het oneens is met de contractpartners over de gevolgen van de afspraken, vereist dat een ferme stellingname; het gaat om aanzienlijke risico's indien projectpartners zich niet houden aan de afspraken. Wat is de GS-visie?

De heer Bierens (VVD) wil weten waarom het statenbesluit van april 2014, het Natuur- en recreatieschap De Grevelingen op te heffen, nog niet is geëffectueerd.

De heer Temmink (GL) vraagt of in de regeling Provinciale Impuls Wonen (PIW) een koppeling zit met de sanerings- en slooppogave alvorens nieuwe woningbouw wordt toegestaan? Wat is in Zeeland de stand van zaken m.b.t. tegengaan van varende ontgassen? Zijn er v.w.b. bermbeheer betere afspraken gemaakt met de andere beheerders? De provincie moet, uit oogpunt van veiligheid en milieu, doen wat nodig is voor sanering Thermphos, ook al betekent dat een extra financieel risico.

De heer Van Haperen (PvdA) vindt de geformuleerde begrotingsdoelen natuurbeleving en -verbreding algemeen en weinig ambitieus. Bij de Natuurvisie volgt de uitwerking van de beleidsambities; in de volgende begroting moeten dan wel de doelindicatoren conform worden aangescherpt. Hij vraagt de vrijkomende middelen van 3 ton uit kwaliteitsimpuls landschap en inrichting nieuwe natuur te verklaren. Zijn de benodigde extra middelen voor de RUD onderdeel van de PxQ-discussie? Hij is benieuwd naar de uitkomsten van het overleg met de Waterdunen-partners en hoopt dat de resultaten voor 4 november met PS worden gedeeld.

Mevrouw Rijksen (CU) wijst op het belang van een groen landschap en natuur voor de leefbaarheid en het welbevinden van de mens. Welke rol/bijdrage heeft de agrarische sector als het gaat om de inrichting van landschap en natuur? Op welke manier dragen GS bij aan de bescherming van het broedgebied in de delta?

De heer De Bat (GS) licht de bestemming van beschikbare middelen toe. Krimp is onderdeel van het algemene budget voor leefbaarheid. Een klein specifiek budget was toegespitst op regionaal niveau. GS volgen de ontwikkelingen wel; bij de regionale woningmarktafspraken is gevraagd de ontwikkelingen te duiden. In de aankomende derde kwartaalrapportage voortgang grote projecten volgt een update van het NPW. Binnenkort wordt in het AB-bestuur RUD gediscussieerd over PxQ. Een extra structurele provinciale bijdrage zal t.z.t. via een begrotingswijziging aan PS worden voorgelegd. Hij schetst op welke manieren invulling wordt gegeven aan de realisatie van de doelen van het landbouw flankerend beleid. V.w.b. het contract met Molecaten geldt dat dit bedrijf de financiering voor Waterdunen rond heeft. Hij duidt dit nader. Bij het aangaan van projecten moet worden voorkomen dat er onduidelijkheden over contracten zijn. Discussies over de uitwerking ontstaan meestal gaandeweg; risico's moeten daarom uitgewerkt worden in de risicoparagraaf. Zeeland wil uit het Natuur- en recreatieschap De Grevelingen treden; binnenkort is er een AB-vergadering. Hij verklaart de strekking en werking van de PIW-regeling. PS ontvangen voor 18 november GS-informatie over ontgassen. GS willen het ecologisch bermbeheer later terugkeren; nu wordt gehandeld binnen de kaders van de Natuurwet. PS mogen erop rekenen dat de Natuurvisie doelen als indicatoren worden opgenomen in de volgende begroting. De GS-brief met aanvullende informatie over Waterdunen is naar PS onderweg. Via de Natuurwet wordt altijd rekening gehouden met het broedseizoen. Aanpassing van de PMV is nu niet noodzakelijk en kan worden meegenomen bij de voorbereiding van de nieuwe Omgevingsvisie, start 2017. Burgerparticipatie wordt in ieder geval opgepakt bij het opstellen van de Natuurvisie. Waar mogelijk zal die betrokkenheid ook bij andere thema's worden vormgegeven.

Tweede termijn

De heer Minderhoud (PvZ) zet vraagtekens bij ecologisch bermbeheer en wijst op de noodzaak aandacht te houden voor onkruidverspreiding. Faunaschade treedt eerder op door snelverkeer dan door landbouwmachines. Hij vraagt aandacht voor de verschraling van het landbouw flankerend beleid vanuit Den Haag; veel landbouwsectoren in Zeeland hebben het moeilijk.

Mevrouw Van Unen (SP) merkt op grote landbouwmachines wel degelijk faunaschade veroorzaken.

De heer Willemse (50PLUS) herhaalt zijn zorg t.a.v. capaciteitstekort RUD.

De heer De Bat (GS) verklaart de 3 ton vrijvallende middelen. Enerzijds zijn minder projecten aangedragen en anderzijds hadden projecten minder nazorg nodig. Daardoor is er in de toekomst ruimte voor meer projecten. Bij het aankomende PXQ-voorstel RUD is er duidelijkheid over het aantal noodzakelijk in te vullen fte's.

5.4 Onderwerpen commissie Bestuur

De heer Bosch (PVV) maakt zich zorgen over de grote projecten. Op blz. 26, 27 en 32 is te lezen dat er mogelijk onvoldoende budget is of de datum niet haalbaar is. Is het college niet in staat dergelijke gegevens goed in beeld te krijgen? Er zijn onvolledige en onduidelijke afspraken in contracten, juridische risico's dreigen projecten in gevaar te brengen. Spreker sluit zich aan bij de opmerkingen van de D66-fractie hierover. Waarom neemt de provincie in verband met Thermphos de operationele kosten van VCB voor haar rekening, aangezien deze BV door ZSP is opgericht en de aandelen houdt? Is het aannemelijk dat deze kosten stijgen in het licht van eerdere miscalculaties? De algemene reserve gaat vanaf volgend jaar dalen. Zeker gezien de huidige risico's is een volwaardige algemene reserve van levensbelang. Heeft het college het plan deze te verbeteren?

De heer Bierens (VVD) wijst erop dat de algemene reserve nu juist een zuiver beeld geeft en twee keer zo groot is als op basis van het risicoprofiel nodig is.

De heer Mareels (PVV) verwijst naar een uitgedeelde schema. De prognoses van het college over komende jaren vindt hij niet meer dan koffiedikkijken.

De heer Bosch (PVV) constateert tot slot dat er nagenoeg evenveel geld wordt uitgegeven aan cultuur als aan regionale economie. Wat zegt dit over de prioriteitstelling van het provinciaal bestuur?

Mevrouw Kool-Blokland (CDA) ziet nog weinig terug van het rapport van de commissie-Balkenende in de acties van het college. Spreekster zou het waarderen wanneer de uitgewerkte programmavoorstellen rond de investeringsagenda t.b.v. de kaderstellende rol worden toegezonden. Is de begroting wel zoveel transparanter, nu deze op een hoog abstractieniveau ligt. Hoe concreet kunnen de acties in de begroting worden gemaakt, zodat in de jaarrekening daarop goed te controleren is? Doelen en acties lopen soms ook over meerdere jaren.

Mevrouw Rijksen (CU) wijst erop dat door in te zoomen op acties het terrein van het college wordt betreden. Spreekster houdt het graag op hoofdlijnen, zodat de Staten kunnen controleren of het college de doelstellingen heeft gehaald.

Mevrouw Kool-Blokland (CDA) vindt de doelstellingen en acties een oorzakelijk verband hebben, waarbij de mate van concreetheid controle al dan niet mogelijk maakt. Spreekster constateert een worsteling met de maatschappelijke opgaven en het opgegeven gericht werken. Een duidelijke focus is op zijn plaats, maar ook hier zijn de opgaven op een hoog abstractieniveau – als een statenagenda - geformuleerd. Ook voor de ambtelijke organisatie is dit een grote omslag die aandacht vraagt. Wanneer zijn de Staten aan zet als gaat om de grote projecten en de risico's die zich daar voordoen? Uit de Najaarsnota blijkt dat veel niet is gerealiseerd, kan dat worden toegelicht?

De heer Bierens (VVD) vindt dat de begroting in de basis weer op orde is. Uit de Najaarsnota blijkt dat tot en met 2019 er 28,5 miljoen euro is voor extra investeringen en nieuw beleid en een échte algemene reserve van 33 miljoen euro. Daarnaast zijn er de hoofdpijndossiers, waaronder Perkpolder. Hij houdt de gedeputeerde aan zijn toezegging rond de jaarwisseling de balans op te maken of en hoe hiermee verder te gaan. Campus Zeeland! staat wel genoemd als investering in de begroting, maar komt niet meer terug in de Investeringsagenda. Hoe kan dat? Is een bijdrage van 50.000 euro voor de extra ambities op blz. 20 van de Najaarsnota rond het RIEC niet te mager? Het gaat immers om het bestrijden van criminele invloed op economische activiteiten die voor Zeeland heel belangrijk zijn zoals havens, recreatie en horeca.

Mevrouw Van Unen (SP) vindt de begroting en andere onderhavige stukken de sfeer ademt van 'we moeten samenwerken'. Spreekster vreest dat een tegenstem niet meer gehoord wordt als Zeeland met één stem zich naar buiten vertoont. Dat werkt vervreemding van de politiek in de hand, omdat Zeeuwen zich niet vertegenwoordigd kunnen voelen.

De heer Roeland (SGP) kan zich voorstellen dat in bijvoorbeeld een commissie of Staten over onderwerp wordt gediscussieerd, waarna een democratische besluit volgt. Daarna zou met één mond over het onderwerp richting Den Haag gesproken moeten worden. De heer Bierens (VVD) vraagt of de provincie dan meerdere geluiden moet laten horen?

Mevrouw Van Unen (SP) werpt tegen dat het andere geluid niet genegeerd moet worden. Dat geluid andere geluid bestaat, en dit raakt direct de volksvertegenwoordigende functie van PS. Het laten horen van de andere kant ervaart zij niet als het zijn van een stoorzender. Haar fractie heeft vragen bij Campus Zeeland!: geld voor onderwijs is goed voor de economie, maar geld vragen van een gemeente onder toezicht vindt zij discutabel. Is het een idee om de financiering in de vorm van een lening te verstrekken? Een school is immers een bedrijf met een sluitende business case. Spreekster is positief over het risico-overzicht op blz. 71. Waarom ontbreekt soms het 'most likely'-scenario? Hoe kan het zijn dat Waterdunen ontbreekt? Is het mogelijk een transparant overzicht te verstrekken over de Wet normering topinkomens, waarin per bestuurder wordt gemeld met welk bedrag de norm wordt overschreden?

Mevrouw Pijpelink (PvdA) vindt het aansprekend dat in de aan de orde zijnde voorstellen de koers duidelijk op 'vooruit' ligt. Spreekster sluit aan bij de waarschuwing de begroting niet té abstract te maken. Het is jammer dat de terechte investering in het RIEC nodig is. Van de vijf Zeeuwse opgaven is circulaire economie en energietransitie de minst omvangrijke qua budget, en zelfs dalend. Wie vormt de bestuurlijke Stuurgroep voor de Proeftuin Zeeland: Maak Verschil? Doen gemeenten inhoudelijk mee en wat zijn de bevindingen bij de verschillende volksvertegenwoordigingen? Haar fractie steunt de lijn van de D66-fractie dat bepaalde onderdelen zoals cultuur en sport er wat mager tegen afsteken. Spreekster wil niet tornen aan de huidige – goede - ambities, maar er kunnen ook andere keuzes worden gemaakt.

De heer Verburg (CU) vraagt hoe met risicomanagement wordt omgegaan waar het risico's betreft als onjuist toepassen van juridische procedures bij reguliere wettelijke taken van de provincie. Heeft de Tafel van 15 een plek in de Proeftuin? In hoeverre worden de ambities voor wat betreft circulair inkopen en social return SMART gemaakt? Wordt de onderbesteding zoals gemeld in de Najaarsnota veroorzaakt door de procesgang binnen de organisatie en worden de doelen met een inhaalactie alsnog gehaald?

De heer Van de Velde (SGP) informeert of het extra bedrag van 150.000 euro t.b.v. de bestrijding van ondermijnende criminaliteit over drie jaar bedoeld is voor het RIEC of voor de tijdelijke Taskforce? Spreker wil de middelen zo goed mogelijk voor de bestrijding van deze criminaliteit in Zeeland inzetten, en wil vermijden dat de Taskforce structureel wordt.

De heer Temminck (GL) sluit aan bij de over de circulaire economie en energietransitie gestelde vragen, alsmede over cultuur en sport. Wat gebeurt er op het gebied van het aantrekkelijker maken van uitzendingen van Statenvergaderingen? Hoe staat het met het bezwaar tegen de nieuwe verdeling van het Provinciefonds? Bij gemeenschappelijke regelingen is democratische inbreng beperkt tot het uiten van wensen en bedenkingen. Gaat het college het voortouw nemen, als dan niet met de Tafel van 15

om werkelijk bestuurlijk te vernieuwen? De nieuwe vorm van de begroting maakt het lastig om middelen te vinden waarmee geschoven kan worden om door een fractie voor te stellen uitgaven te kunnen dekken. Kan binnen de begroting op de posten worden ingezoomd of is het nodig daarvoor ambtenaren te benaderen? Hoe staat het met het oprekken van de looptijd van de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel? De accountant constateert vaak onderschrijdingen op de begroting. Kan dat worden veranderd?

De heer Veraart (D66) sluit op meerdere punten aan bij vorige sprekers. Bestuurlijke integriteit vindt hij belangrijk naast bestrijding van ondermijnende criminaliteit. Zijn fractie is gematigd optimistisch over de financiële positie van de provincie. Met name de kerncentrale is echter een maat te groot. Het Kabinet gaat alleen in op de nucleaire veiligheid en niet op het actieprogramma van de commissie-Balkenende. De geboden oplossing lijkt terug te voeren naar de jaren zestig. Hoe ziet het college dit? Eensgezind optrekken naar Den Haag is belangrijk. Het programmaplan voorziet investeringen van een gepaste prioritering. Campus Zeeland en innovatie zijn belangrijk. Op welke termijn is een voorstel voor een revolverend fonds te verwachten? Wat betekent opgavegericht werken voor de kaderstelling van PS? Het gaat immers om krachtenbundeling met andere partijen. Netwerksturing is dan niet eenvoudig en moet al lerend worden ontwikkeld. Er moet bij iedere betrokken partij de bereidheid zijn om te leren van fouten. Een ander speerpunt is het oplossen van grensknelpunten. Welke acties gaat het college hierop plegen en met welke partners?

De heer Willemse (50PLUS) sluit aan bij de door de VVD- en SP-fractie geuite zorgen over de grondexploitatie Perkpolder. Wat wordt verwacht van Campus Zeeland? Het dossier Thermphos levert eveneens zorgen op. Spreker dringt er op aan dit zo mogelijk te versnellen. De opbrengst van de grondwaterheffing is niet dekkend. Wil het college dit wel dekkend maken? Is het een idee om geen leges te heffen zodat het voor bedrijven aantrekkelijker wordt zich in Zeeland te vestigen?

De heer De Bat (GS) geeft aan dat in deze vernieuwde begroting doelstellingen en acties al beter worden onderscheiden. Het is een voortschrijdend proces van ettelijke jaren. Spreker geeft aan dat – wanneer een fractie iets anders wil voorstellen – deze met college in gesprek gaat. Acties zijn ook gekoppeld aan opgavegericht werken, en dat betekent dat acties ook door anderen kunnen worden gedaan.

De heer Roeland (SGP) had meer verwacht in deze begroting op het gebied van het SMART formuleren van doelstellingen. In 2018 gaan voorschriften gelden waarin dit verplicht is. Spreker pleit ervoor daar al eerder mee aan de slag te gaan.

De heer De Bat (GS) antwoordt dat verplicht doelstellingen en indicatoren opgenomen moeten worden. Het SMART maken moet het college zelf invullen, en voor de begroting 2018 wordt weer een slag gemaakt. De heer Roeland (SGP) benadrukt dat ten behoeve van een betere controleerbaarheid door de Staten daar gezamenlijk naar gekeken moet worden. Dat betekent voor de heer De Bat (GS) dat de begroting niet dieper, maar duidelijker en beter moet worden. Dit wordt opgepakt. Spreker constateert dat rond de grote projecten de aanpak van het college heeft geleid tot een structurele verandering in de wijze van rapporteren aan de Staten op het gebied van inhoud, financiën en verwachtingen. Er moeten wel steeds zaken worden aangepakt, tegenvallers zijn inherent aan het nemen van (verantwoorde) risico's. Het is belangrijk daar steeds zicht op te houden. De zorgen zijn bekend, en richten zich projecten waarvan de provincie de scope heeft vastgesteld zoals Waterdunen, tot Thermphos, die de provincie in haar toezichhoudende rol is overkomen. Het college kijkt hierbij kritisch en streng naar de eigen financiële positie. Waar geld overblijft wordt dit gebruikt ter versterking van de algemene reserve. Deze is nu het dubbele van wat strikt nodig is als weerstandsreserve die nodig is om de beredeneerde risico's te kunnen opvangen. De door de PVV-fractie geconstateerde daling van de algemene reserve ten opzichte van voorgaande jaren is een gevolg van een zuivere benadering van de algemene reserve, door het creëren van specifieke bestemmingsreserves. De noodzakelijke omvang van de algemene reserve kan ieder jaar wisselen. Er is dus gekozen voor een verstandige weerstandsratio. De heer Mareels (PVV) legt uit dat de kern van de inbreng is dat niet achterovergeleund mag worden. De heer De Bat (GS) legt uit dat de bedragen voor cultuur en regionale economie voortgekomen zijn uit de doelstellingen, en historisch gegroeide budgetten en niet uit een pondspondsgewijze verdeling over de verschillende programma's. als bepaalde onderdelen te veel of te weinig aandacht krijgen, hoort hij dat graag. Dit zijn wel politieke beslissingen.

De heer Bierens (VVD) wijst erop dat bovenregionale culturele voorzieningen een provincietaak zijn, sport is echter aan de gemeenten.

De heer De Bat (GS) geeft aan dat de komende drie jaar een budget van 28,5 miljoen euro beschikbaar is voor investeringen. Investeringen moeten bestedingsgereed zijn om uit dit budget te kunnen putten, via besluitvorming in de Staten. Daarmee wordt voorkomen dat onterecht beslag of middelen wordt gelegd. De Investeringsagenda is het eerste voorstel in deze zin. Het college is voorzichtig ten opzichte van de financiële situatie. Het bedrag van de niet gerealiseerde uitgaven zijn

samengesteld uit vier grote bedragen zoals de post afwikkelverschillen, en vele kleine. Dat er minder is uitgegeven betekent niet dat de doelen niet zijn gehaald. Daar kunnen ook meevallers in zitten.

De heer Verburg (CU) vraagt of bij een niet binnengehaald Europese subsidie het project opnieuw wordt ingediend. De heer De Bat (GS) antwoordt dat in beginsel bij een volgende call opnieuw wordt aangevraagd, tenzij het project op andere gronden is afgewezen. De zojuist ontvangen brief van het rijk wordt komende dinsdag met de aandeelhouders van DELTA NV besproken.

De heer Veraart (D66) vindt de inhoud van de brief niet verrassend en pleit voor een gezamenlijke stevige reactie richting Den Haag. Het Kabinet ziet nu alleen verantwoordelijkheid voor wat betreft de borging van nucleaire veiligheid en gaat voorbij aan de structuurversterking.

De heer De Bat (GS) geeft aan dat het college op de gezamenlijke lijn zit. Campus Zeeland! staat inderdaad niet in de lijst met investeringen op blz. 15 van de begroting, omdat daar nog niet door PS over is besloten. De Investeringsagenda bevat dit wel, en na besluitvorming in PS wordt Campus Zeeland! toegevoegd aan deze lijst. Het 'most likely'-scenario is vaak nog niet ingevuld omdat dit vaak niet bekend is. De best- en de worstcasescenario's zijn wel bekend. Binnenkort ontvangen de Staten een brief over Waterdunen en op 4 november zal hierover worden gesproken. Het college is hier voortdurend mee bezig. Via de kwartaalrapportages over de projecten krijgen de Staten inzicht in de grote projecten en de effecten op de risicotabel. Ten behoeve van de opgave circulaire economie wordt via de Investeringsagenda gevraagd middelen in te zetten voor bestedingsgereed voortellen. Het risicomangement wordt integraal over alle projecten gedaan. Het is aan de Staten zelf om de uitzending van de Statenvergaderingen attractiever te maken. De discussie over het provinciefonds loopt nog steeds. De politieke partijen zijn hierover goed geïnformeerd. Het oprekken van de looptijd van de bestemmingsreserve Sluiskiltunnel wordt betrokken bij de totale discussie over de kruising Sloeweg. Bij de voorjaarsnota of zoveel eerder als mogelijk is kan een voorstel worden verwacht over revoluerende fondsen. Er moet inderdaad aandacht zijn voor de rol van PS bij het opgavegericht werken. Het grensoverschrijdend werken is een knelpunt waarvoor een actieplan van het minister van sociale zaken is opgesteld. Het is wel een lastig punt, bijvoorbeeld op het gebied van onderwijsdiploma's.

De heer Veraart (D66) brengt in dat nationale wetgeving ervoor kan zorgen dat in grensregio's bepaalde diploma worden erkend voor bepaalde functies, zoals IC-functies in een ziekenhuis. Daarvoor is wel bereidheid nodig. De vraag over de inzet van het Thermphosterrein voor het havengebied komt deze middag aan de orde. De leges zijn inderdaad niet kostendekkend, en daar wordt verder naar gekeken aan de inkomstenkant van de provincie.

De heer Polman (cvdK) wijst op de gezamenlijke bijeenkomst in november over de werkwijze van Provinciale Staten, waar de kaderstellende rol en netwerksturing een plaats zou kunnen krijgen. Ook in Zeeland zijn er organisaties die op een slinkse en indirecte manier proberen geld wit te wassen en mensen te beïnvloeden. De overheid moet dat niet willen faciliteren. Dit vraagt extra alertheid van bestuurders en medewerkers. Daarvoor wordt het RIEC ondersteund. Voorstel is de bijdrage voor het RIEC te verdubbelen en de Taskforce met in totaal 150.000 euro te versterken. De Taskforce is onlangs verlengd, en het bedrag is bedoeld voor een focus in Zeeland op dit thema. Deze taak heeft de provincie ook, en het moet onderdeel worden van het reguliere werk. De risico's zitten bij havens, recreatie en milieu. het bedrag geeft een extra impuls.

De heer Van de Velde (SGP) vraagt of de meest effectieve manier om ondermijnende criminaliteit in Zeeland te bestrijden via de Taskforce is. Moeten er aanvullende eisen gesteld, of kan het via het RIEC?

De heer Polman (cvdK) benadrukt dat het beide is. De extra jaarbijdrage moet worden ingezet voor Zeeland, en met voor onderzoek en het oprollen van netwerken in de provincie.

De heer Van der Maas (GS) geeft aan dat het bedrag voor Campus Zeeland met name bedoeld is voor de onderzoeksfaciliteiten die nodig zijn. Er moet een kansrijk en gedragen plan zijn, voordat het college naar PS komt. Er is kapitaal nodig aan het begin van het traject, en de opties hoe dit creatief kan worden binnengehaald komen terug in het uitgewerkte plan. De pilot bestuurlijke vernieuwing heeft een stuurgroep, bestaande uit de burgemeesters Verhulst en Delhez, naast de gedeputeerde zelf. Het is van alle overheden. De vraag is wat nodig is om slagvaardig te zijn. Kan op inhoudelijke thema's als één overheid worden geopereerd? Wat hebben bedrijven nodig? Op 2 november zijn er rondetafelgesprekken gericht op de actiepunten uit het rapport van de commissie-Balkenende. De staten worden hier nader over geïnformeerd. De Tafel van 15 heeft de functie van agenderen en informeren. De plaats in de toekomst hangt af van hoe de Zeeuwse overheden verder willen samenwerken. In paragraaf 2.5 staat de specifieke punten over inkopen. Het handboek voor inkopers bevat al biobased inkopen, en aan circulair inkopen wordt nu verder aandacht besteed. Het werkgelegenheidseffect voor alle niveaus van Campus Zeeland wordt bereikt door het behouden van jongeren en het verhogen van de aantrekkelijkheid van Zeeland als vestigingsplaats voor bedrijven.

Tweede termijn

De heer Temmink (GL) vraagt verheldering over het vinden van dekking wanneer een voorstel wordt gedaan. Verder sluit spreker aan bij de opmerkingen van D6 rond DELTA NV.

Mevrouw Pijpelink (PvdA) vindt de proeftuin wel erg bestuurlijk van start gaan. Hoe worden de volksvertegenwoordigers hierbij betrokken, zou zij graag horen, eventueel op een andere moment. Ook voor het werken aan maatschappelijke opgaven geldt dat.

De heer Bierens (VVD) kondigt aan misschien met een motie of amendement over de Taskforce te komen.

De heer De Bat (GS) antwoordt dat als PS iets willen de dekking in overleg wordt gevonden.

De heer Van der Maas (GS) stelt vast dat de Proeftuin Zeeland bedoeld is om te verkennen, ervaring opdoen en reflecteren. In deze fase is dat vooral bedoeld voor de punten uit het advies van de commissie-Balkenende. De positie van volksvertegenwoordigers is hierin belangrijk. Op korte termijn wordt gedacht aan een bijeenkomst voor alle vertegenwoordigers.

De voorzitter concludeert dat de drie behandelde statenvoorstellen voldoende zijn onderbouwd voor behandeling door Provinciale Staten op 18 november 2016.

6 Statenvoorstel Najaarsnota - DIO-ONTW-094

De voorstellen Begroting 2017, Najaarsnota 2016 en Investeringsagenda zijn gezamenlijk behandeld.

7 Statenvoorstel Investeringsagenda - DIO-M&S-088

De voorstellen Begroting 2017, Najaarsnota 2016 en Investeringsagenda zijn gezamenlijk behandeld.

8 Statenvoorstel Begroting 2017 en meerjarenraming Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Zeeland - DIO-083

De voorzitter concludeert dat dit voorstel voldoende onderbouwd is voor agendering als hamerstuk voor de statenvergadering van 18 november 2016.

9 Sluiting

De voorzitter sluit om 13.00 uur de vergadering.

Reizigersaantallen Zeeuwse Lijn 2012 - 2014

	2012	2013	% 12 - 13	2014	% 13 - 14	% 12 - 14	Aantal	
Goes	7.700	7.659	-0,5%	7.302	-4,7%	-5,2%	-398	
Middelburg	4.697	4.799	2,2%	4.547	-5,3%	-3,2%	-150	
Vlissingen	2.974	2.999	0,8%	2.858	-4,7%	-3,9%	-116	
Vlissingen Souburg	960	1.007	4,9%	1.008	0,1%	5,0%	48	-1,1%
Kruiningen - Yerseke	980	874	-10,8%	825	-5,6%	-15,8%	-155	
Kapelle - Biezelinge	694	995	43,4%	1.003	0,8%	44,5%	309	-0,6%
Krabbendijke	521	578	10,9%	556	-3,8%	6,7%	35	
Rilland - Bath	412	437	6,1%	429	-1,8%	4,1%	17	
Arnemuiden	351	489	39,3%	470	-3,9%	33,9%	119	
Totaal Zeeuwse lijn	19.289	19.837	2,8%	18.998	-4,2%	-1,5%	-291	

Toelichting:

Effecten op de gemeten! reizigersaantallen zijn mede afhankelijk van de invoering van de chipkaart en de grote wijziging in de dienstregeling per 2013.

Daarnaast heeft de nieuwe dienstregeling per 2013 effect. In de cijfers is duidelijk het effect op de kleinere stations te zien.

Goes - Kapelle en Middelburg - Arnemuiden zijn duidelijk communicerende vaten.

Per saldo is de achteruitgang beperkt. De cijfers over 2014 zijn het meest betrouwbaar omdat 2014 het eerste jaar was waarbij volledig gebruik gemaakt werd van OV Chipkaart data.

Stationsnaam	2011	2012	2013	2014	2015	Vershil 2014 - 2015	Idem in %
Goes	7.220	7.700	7.659	7.302	7.160	-142	-2,0%
Middelburg	5.419	4.697	4.799	4.547	4.549	2	0,0%
Vlissingen	2.673	2.974	2.999	2.858	2.956	98	3,3%
Vlissingen Souburg	948	960	1.007	1.009	975	-34	-3,5%
Kapelle-Biezelinge	648	694	995	1.004	1.125	121	10,8%
Kruiningen-Yerseke	923	980	874	826	801	-25	-3,1%
Krabbendijke	575	521	578	555	571	16	2,8%
Arnhemuiden	334	351	489	470	462	-8	-1,7%
Rilland-Bath	500	412	437	429	445	16	3,6%
Totaal Zeeuwse lijn	19.240	19.289	19.837	19.000	19.044	44	

Zeeuwse in- en uitstappers naar reisbestemming 2013

	Instappers	Reizigers	%
Totaal inclusief Bergen op Zoom:	27.000	13.500	100%
Bergen op Zoom	7.200	3.600	27%
Totaal Zeeland:	19.800	9.900	73%
=====			
Aantal binnen Zeeland (exc. BoZ)	10.000	5.000	37%
<i>Reizigers naar reisbestemming:</i>			
- Roosendaal	6.400	3.200	24%
- Dordrecht Randstad	6.400	3.200	24%
- Breda - Den Bosch - Zwolle	4.000	2.000	15%
- België	200	100	1%
	27.000	13.500	100%